

PŘÍBĚHY Z TRÁVY

VELKÉ DOBRODRUŽSTVÍ V ŘÍŠI HMYZU

VERONIKA SOURALOVÁ

C PRESS

Příběhy z trávy

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Veronika Suralová
Příběhy z trávy – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Obsah

Předmluva	5
Proč zrovna téma brouků a lesa?	6
O autorce	7
V hnízdě amazonek – Přepadení	9
Dobrodružství začíná	11
U královny Miky	14
Hmyzí sněm na louce	20
Cesta lesem, nový ochránce	26
Kdo je silnější? Příběh o hmyzích obrech	32
Je lýkožrout zlý?	35
Na radě u Múriel	40
Cesta za mrtvou vodou – setkání s lumkem	42
Strážci mrtvé vody	46
Mrtvá voda	52
Druhá noc v lese	56
Proč kudlanka prosí	57
Rozdělení	60
Krtek	63
Cesta k živé vodě	64
U tůňky s živou vodou	67
Návrat – Uzdravení Miky	73
Oslavy na louce a trest pro Hippolytu	75
Je čas na návrat	78
Malý atlas hmyzu	80

Předmluva

Děkuji celé mé rodině, že mne ve vášni pro hmyz podporuje. Zvláštní dík patří mé neteři Báře Miškové, se kterou jsme hmyzí příběh na chalupě v Podkrkonoší vymýšlely. Také část fotografií vznikla za její asistence. Myslím, že jednou jako budoucí bioložka pro přírodu udělá hodně dobrého.

Proč zrovna téma brouků a lesa?

Na mém kontě mám již tři knížky o hmyzu. První byla o mravencích, druhá o motýlech a třetí o včelách. Brouci prostě logicky přišli na řadu, i když tento nový příběh není jen o nich.

K napsání této knížky mě vedly další události. První bylo setkání s otrokářskými mravenci amazonkami na jejich loupeživé výpravě, které se odehrálo na pražském trávníku. Ano, opravdu, tito mravenci s exotickým jménem žijí u nás v Čechách a jejich život je velmi dramatický – hlavně pro jiná mraveniště, ze kterých kradou kukly. Pozorovat je v akci je fascinující. Zajímavé také je, že takováto dramata na život a na smrt – která jsou v knížce popsána – se odehrávají přímo pod nohama kolemjdoucích lidí a nikdo z nich to neví. Všichni jezdí na druhý konec světa, aby viděli lovit šelmy a měli zážitky. A přitom je mají pod nosem doma.

Další bylo setkání na Šumavě při vernisáži mých fotografií hmyzu, kde samozřejmě prezentuji i knížky. Přišla za mnou místní botanička,

a doporučila mi zaměřit se na téma mrtvého dřeva v lese a na jeho funkci. A tak jsem se o tuto problematiku začala blíže zajímat. Snad je to z knížky poznat. Třeba si i malí čtenáři uvědomí, že mnoho věcí ve spojení s lesem neděláme správně, a v budoucnosti to změní.

Hmyz je zajímavý a neuvěřitelně rozmanitý. Žije často velmi neobvyklým, lidem málo známým a málo pochopitelným životem. Daly by se o něm napsat stohy knih. Já si z toho obrovského množství vybrala jen to, co se mi zdálo nejzajímavější, a také jsem se inspirovala hmyzem, se kterým jsem se sama setkala. Velice mě to objevování bavilo a bude snad bavit pořád. Doufám, že to při čtení této knížky budete mít stejně. A možná si více a častěji všimnete, že hmyzu výrazně ubývá a díky lidským zásahům nenávratně mizí úžasní tvorové, kteří na naši planetu od nepaměti patří.

Veronika Suralová

O autorce

Veronika Suralová je životem hmyzu a jeho rozmanitostí fascinována od dětství. Věnuje se systematickému pořizování fotografických celků z jeho života, je autorkou knih pro děti: Jeden den v mraveništi (2004), Povídání s motýly (2010), Včelí domeček (2014), Já, zlatý retrívr (2013) a Rok s retrívr (2016). Její fotografie se objevují v odborných knihách (např.: Jan Ždárek – Hmyzí rodiny a státy, Veselý a kol. – Včelařství) a v časopisech (Krkonoše, Naše příroda, Živa, Formica, Včelařství, Příroda, Vesmír aj.)

Autorka realizovala zhruba třicet svých výstav a podílela se na řadě společných insta-

lací. Českou republikou putuje její výstava velkoformátových makrofotografií – Kouzlo hmyzí říše.

Veronika Suralová se podílí na mnoha akcích v oblasti fotografie. Je ředitelkou a zakladatelkou multižánrového centra pro fotografy Czech Photo Centre v Nových Butovicích. Osm let pracovala v týmu organizátorů soutěže a následné výstavy Czech Press Photo, jejíž vedení v roce 2015 kompletně převzala. Založila fotosoutěž Czech Nature Photo pro české a slovenské fotografy přírody. Tento projekt považuje za velmi důležitý pro vzdělávání obyvatel v oblasti ochrany přírody.

V hnízdě amazonek – Přepadení

„Mám hlad! Jak to, že mi nikdo nenese jídlo! Kde jsou moji otroci?“ křičí královna bojovných mravenců amazonek Hippolyta na svou dvorní dámu.

„Královno, nerozčilujte se, snažím se, aby vám nic nechybělo, ale v hnízdě je nás málo a práce hodně.“

„Málo? Proč jsi mi to neřekla dřív?“ Královna hrubě dvorní dámu odstrčí. „Jste všichni úplně neschopní. O všechno se musím starat sama! A přitom je to tak jednoduché. Existuje lehká pomoc. Potřebujeme víc otroků. Ukrademe si sloužící v jiném hnízdě. Nekoukej tak na mě. Svolej naši armádu, všechny vojáky. Odpoledne vyrazíme!“

Ještě před chvílí poklidné místo pod velkým plochým kamenem na polní cestě poblíž louky začíná překypovat činností. Na všechny strany se rozeběhnou rychlí pátrači a průzkumníci, kteří se snaží v okolí vyhledat jiné mraveniště, které jejich armáda přepadne a vykrade. Mravenci amazonky to tak dělají od nepaměti.

Cílem útoku se stalo mraveniště formik, mírumilovných travních mravenců na nedaleké louce. V podvečer podává hlášení královně Hippolytě vrchní generál vojsk amazonek: „Hlásím, že sousední hnízdo je vypleněno, ukořistili

jsme sto padesát kukel a padesát skoro dospělých larviček. Naše ztráty nejsou téměř žádné, jen dvě lehká zranění. Jejich mraveniště jsme nejprve neprodyšně obklíčili a mnoho obránců jsme zahnali na útěk. Zanechali jsme tam spoušť a strach, kdo s námi bojoval, toho jsme neušetřili, včetně jejich královny Miky, která hnízdo až do svého zranění statečně bránila. Můžete být spokojená, brzy se vylíhnou noví otroci a budou se o vás starat. Budete se mít jako v bavlnce.“

Ale královna se netváří potěšeně: „Tak málo kukel? Na co vás živím? A mám čekat, až se otroci vylíhnou? Já chci, aby o mne pečovali teď hned! Jsem královna a potřebuji pohodlí, musím se mít nejlíp ze všech. Klid se mi z očí, ty neschopný vojáku! A běž hned uspořádat další loupeživou výpravu,“ křičí na generála Hippolyta a hodí po něm hrst hlíny.

Generál zkroušeně odchází a myslí si, jaký velký rozdíl je mezi jejich domyšlivou, zlou královnou a královnou lučních mravenců Mikou, která dnes pro svůj mravenčí lid málem položila život. No co, královny si holt nikdo vybírat nemůže.

Mezitím se na louce šíří zpráva, že mraveniště formik postihla pohroma, a hlavně, že jejich

královna je zraněná a je to s ní hodně špatné. Formiky volají o pomoc, bojí se, co s nimi bude, kdyby Mika umřela. „SOS! Mraveniště v ohrožení,“ vysílají nouzové signály na všechny strany. Všechna okolní mraveniště se ale bojí, protože možná příště přijde na řadu i jejich domov.

V té chvíli na louce sbírá nektar z hluchavky Dorotka, včela létavka z blízkého úlu. Zaslechne mravenčí zoufalé volání a hned přemýšlí, jak by mohla pomoci. Přilétne k mraveništi blíže, aby

zjistila podrobnosti. Zajímá ji to, protože ví, že včelí matka Jasmína a královna Mika se znají. Společně se starají, aby louka byla zdravá a všichni, kdo na ní žijí, spolupracovali a měli se dobře. Jak Mice pomoci? Přemýšlí a najednou si vzpomene na lidské děti, které její úl před rokem v létě zachránily od zkázy. Terezka, Péťa a Baruška. To je ono! Musí je hned vyhledat. Snad budou zase na prázdninách u strýčka, jejího včelaře. Neváhá ani chvíli a rozletí se k chalupě, kde v loňském roce děti našla.

Dobrodružství začíná

Tereзка s Péťou jsou u strejdy na zahradě. Zrovna se ani nehádají, ani neperou, což je jejich oblíbená zábava, jak to mezi sourozenci, kteří se mají rádi, bývá. Tereзка trhá jablíčka na štrúdl a Péťa sedí kousek od ní a hraje si na mobilu. Tereзка sebere z pod jabloně jablko, na kterém sedí velká včela. Připomene jí to loňské prázdniny. „Péťo, vzpomínáš, jak jsme se zmenšili a prožili jsme super dobrodružství se včelami v úlu? Doufám, že se mají dobře, docela se mi po nich stýská,“ povzdychne si Tereзка. „Jak se jim asi daří? Podívej na tu včelku... vždyť vypadá úplně jako naše kamarádka Dorotka.“

Vtom se včelka, jako by čekala na tuto větu jako na zaklínadlo, vznese do výšky, zakrouží dětem nad hlavou a vypustí na ně malá kouzelná zrnka zmenšovacího pylu.

Terezce a Péťovi se zatočí hlava, chvíli se jim zatmí před očima, ale pak se svět zase rozbleskne. Tereзка se pomalu rozkoukává a zjišťuje, že je něco jinak. Péťa se oklepe, dívá se dál na displej a jen zamručí: „Teri, co děláš, nech mě být. Píšu Báře.“

„Hele, ty závisláku, rozhlídni se okolo. Je to tady zase! Zmenšili jsme se. Zdá se, že nás včelky opět potřebují,“ nedá se odradit Tereзка.

„Správně, Terezko, chytrá holka,“ ozve se z vrcholu obrovské červené koule, která se tyčí vedle dětí. A už za velkého bzukotu přistává vedle nich včela a Terezku objímá. „Dorotko, kamarádko, tak ráda tě zase vidím,“ raduje se Terka. To už přibíhá i Péťa, mobil strká do kapsy a netrpělivě čeká, co od nich Dorotka asi bude chtít.

„Co je, co se děje, je úl v nebezpečí? Je královna nemocná? Napadly vás sršně? Ukradly vám med? Hoří vám úl? Útočí na úl medvědi? Potřebujete silného bojovníka?“ chrlí překotně bez dechu otázky na Dorotku Péťa.

Dorotka se usměje, vezme Péťu kolem ramen a rozvážně promluví. „Petříku, uklidni se, a poslouvejte mě. Naše královna je v pořádku, ale nebezpečí se objevilo na louce. Pomoc potřebuje mravenčí královna Mika a nejen ona, ale všichni mravenci na louce. Myslím, že vy jediní můžete přijít na to, jak nebezpečí odvrátit. Ale teď si uvědomuju: kde máte Barušku?“

„Bára tu není, je na přírodovědném táboře. Vyhrála biologickou olympiádu a tábor dostala za odměnu. Šprtka jedna,“ odpoví Terezka.

„Ach jo,“ povzdechne si Dorotka, „To je škoda. Na ni a její vědomosti jsem hodně spoléhala. Budeme to mít těžší, než jsem doufala.“

„Ha, ha, ale tady máme novinku oproti loňskému roku, podívej, co držím v ruce! Mobilní telefon – můj nový iPhone, který jsem dostal k narozeninám. Je krásnej, vid’?“ chlubí se Péťa se svým výkřikem techniky, který si dlouho přál a teď se bez něj nehne ani na krok.

„No jo, vídám lidi a divím se, že všichni koukají a mluví do těchto destiček. Říkáme si v úlu, co je to za podivné zvyky? Ukaž. Vysvětli mi to. Hodně mě to zajímá,“ zvědavě, ale trochu nedůvěřivě si Dorotka prohlíží telefon.

„No, prostě je to celkem jednoduché,“ začne vysvětlovat Péťa. „Díky mobilu budeme s Bárou pořád ve spojení a ona nám může radit, posílat zprávy a informace, dokonce i fotky! Neboj, to zvládneme,“ suverénně prohlásí Péťa.

„Hmmm, divné, ale zajímavé,“ krouť hlavou Dorotka. „Moc tomu nerozumím, jak může být Bára schovaná v tvé krabičce a zároveň být někde na táboře v jiném městě. Vy lidé jste vůbec zvláštní. Asi to nepochopím, ale věřím ti. Tak vezmi tu svoji zázračnou krabičku a vydáme se za královnou Mikou. Není to daleko, hned na vedlejší louce. Nesmíme ztrácet čas, cestou vám všechno vylíčím.“ Všichni tři se dali okamžitě do běhu, tedy lépe řečeno, děti se daly do běhu a Dorotka letí před nimi a ukazuje jim cestu.

U královny Míky

Je velký rozdíl, když běžíte trávou velcí jako člověk nebo když máte velikost broučka. To se rázem z trávy stane vysoký prales a každé stéblo musíte pracně přelézát. Místo jednoho lidského kroku lezete nahoru a dolů, padáte z výšky a pak zase šplháte. Péťa s Terezkou se snažili, ale stejně jim cesta na louku připadala nekonečná. Když dorazili k mraveništi formik, byli celí zadýchaní, uřícení a pot z nich jen crčel. Dorotka už na ně čekala, byla v živém rozhovoru s mravenčími vojáky, kteří stáli na stráži. Už jim stihla vysvětlit, kdo že děti jsou, že chtějí jejich královně pomoci, a vyjednala, že je všechny tři bez problémů, i když s ozbrojeným doprovodem – protože je stále nezbytné být ve střehu – vpustí do mraveniště. Klikatými chodbami sestupují stále dolů až do královské komnaty. Děti se těší na setkání s královnou, ale co uvidí, je hodně rozesmutní. Mika leží na lůžku vystlaném mechem, přikrytá měkkým listem, obklopená svými dvorními dámami, má zavřené oči a vypadá, že nedýchá. „Královna je mrtvá?“ vyděšeně se Dorotky ptá Terezka a do očí se jí derou slzy. „Není, ale je hodně zraněná a sil jí ubývá. Její dvorní dáma si myslí, že pokud se nestane zázrak, do tří dnů určitě zemře. Musíme něco vymyslet,“ šeptá

Dorotka. Vtom se královna pohne, pomalu otevírá své krásné velké oči a potichu, sotva slyšitelně povídá: „Vítám tě, Dorotko, co mi přinášíš a kdo jsou tví přátelé?“

„Královno Miko,“ Dorotka pokleká, aby jí byla blíže. „Přijmi pozdrav od naší včelí vladářky Jasmíny. Velmi ji mrzí, co se ti a tvému mravenčímu lidu přihodilo, a posílá ti porci našeho vzácného léku – propolisu, snad ti na chvíli uleví od bolestí. A dovol, abych ti představila Terezku a Péťu, lidské děti, které nám v loňském létě moc pomohly, když byl náš úl v ohrožení. Jsou chytré a obětavé, mají rády přírodu a myslím, že něco pro tvou záchranu vymyslí.“

„Dorotko, jsi hodná, děkuji za lék, ale o mě tolik nejde. Hlavní je, aby nezahynulo naše mra...“ Mika ani nedokončí větu a upadá do bezvědomí. Děti s Dorotkou opatrně couvají zpět do chodby, aby nemocnou královnou nerušily. Jsou již na cestě k východu, když se mraveništem rozezní hlasitý zvuk sirén. „Poplach! Amazonky se opět blíží k mraveništi! Všichni vojáci k východu. Zachraňte naše kukly!“

Rázem je celé mraveniště na nohou. „Další útok po tak krátké době, to je hodně, hodně